

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

Члени організаційного комітету:

Марічерета Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Анненкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року)** [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічерета. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

Література

1. Кириленко І. Г. Куди прийшла, Людино розумна? *Вісник Національної академії наук України*. 2020. № 11. С. 3–15.
2. Парубчак, І. О., Радух, Н. Б. Реалізація державної політики у галузі охорони здоров'я в період викликів пандемії COVID-19 в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. № 3. С. 42–46.
3. Бородчук Н., Черенько Л. Боротьба з COVID-19 в Україні: початкові оцінки впливу на бідність. 2020. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/5811/file/COVID%20impact%20on%20poverty%20ukr.pdf>.
4. Чабан О. С., Хаустова О. О. Медико-психологічні наслідки дистресу війни в Україні: що ми очікуємо та що потрібно враховувати при наданні медичної допомоги. *Український медичний часопис*. 2022. № 4. URL: DOI: 10.32471/umj.1680-3051.150.232297.
5. Наслідки війни з російською федерацією для громадського здоров'я України / Миронюк І. С. та ін. *Репродуктивне здоров'я жінки*. 2022. № 8. С. 26–31.
6. Перший досвід дистанційного навчання в медичних вузах України в умовах COVID-19-карантину / Аряев М. Л. та ін. *Zdorov'e Rebenka*. 2020. № 15 (3). С. 195–199. URL: doi: 10.22141/2224-0551.15.3.2020.204555.

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНТЕРНІВ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ

Носенко О. М.

д. мед. н., професор,
професор кафедри акушерства і гінекології

Одеський національний медичний університет

Вітчизняними вченими визнається необхідність заходів щодо покращення якості підготовки випускників медичних навчальних закладів як на рівні бакалаврату, інтернатури, так і післядипломної підготовки. Метою є підготовка конкурентоздатних спеціалістів, створення і підтримка широкої передової бази знань і стимуляція наукових досліджень та інновацій, що потребує розширення можливостей окремих осіб, що навчаються, пошуку та застосування нових форм активації їх пізнавальної діяльності. Звісно, що навчальний процес націлений на досягнення кінцевих результатів у тому випадку, якщо

створені умови, які мотивують здобувачів освіти готуватися до занять і активно включатися до обміну думками. Для організації такої роботи викладачу потрібно створити такі умови: розвиток індивідуальної та групової відповідальності, застосування завдань, які зв'язують і взаємно посилюють індивідуальну, групову роботу і обговорення в аудиторії, застосування при навчанні розбору клінічних ситуацій, що стимулюють обмін думками всередині та між групами. Усі ці моменти органічно включені в технологію командно-орієнтованого навчання (TBL) і проблемно-орієнтованого навчання (PBL) [1, с. 951].

У 1969 р. медична школа Університету Макмастера в Канаді запровадила нову філософію навчальної програми, яка стала відомою як проблемне навчання. Відтоді понад п'ятдесят років освітніх досліджень підтвердили його теоретичні основи, всесвітню ефективність і постійну актуальність [2, с. 1453]. Проблемно-орієнтований метод (problem based learning — PBL) — спільне навчання у малих групах, що забезпечує потужний стимул для справжнього інтересу та мотивації до навчання. Робота з членами групи з клінічно значущих проблем сприяє розвитку критичного мислення та навичок залучених до ефективного спілкування, спільну роботу в команді, управління самонаправленим навчанням / самонавчанням, оцінку ресурсів та забезпечення конструктивного зворотного зв'язку (власного, колег та фасилітатора) [2, с. 1453–1454]. Добре побудовані й адаптовані клінічні випадки є основою для успішного вивчення у проблемно-орієнтованому навчанні.

У ОНМедУ впроваджуються оптимальні методи навчання підвищення мотивації здобувачів освіти у набутті знань для формування загальних і спеціальних компетенцій випускника з урахуванням освітньої траєкторії.

Для проблемно-орієнтованого методу (problem based learning — PBL) навчання вибирався один клінічний випадок. Заняття проводилося у два етапи: перший етап заняття — знайомство, презентація клінічного випадку, обговорення у групі, визначення питань для самостійного вивчення, зворотний зв'язок (формативна оцінка). Між заняттями інтерни самостійно опрацьовували літературу з теми, що вивчається. Другий етап заняття — продовження обговорення випадку на основі нових знань, вирішення проблеми, висновок, обговорення, зворотний зв'язок, оцінка (сумарна).

Основними завданнями впровадження інтерактивних методів навчання за PBL є: повторити знання базових дисциплін у контексті за-

стосування при вирішенні конкретних клінічних завдань; забезпечити розгляд завдань у мультидисциплінарному вимірі та в культуральному контексті; сприяти розвитку самостійного навчання шляхом використання здобутків доказової медицини та клінічних настанов і стандартів діагностики та лікування МОЗ України.

При впровадженні PBL необхідно орієнтуватися на outcomes заданої теми дисципліни. При проведенні заняття інтерни повинні застосовувати гіпотези диференційного діагнозу, демонструвати навички, необхідні для інтерпретації та використання даних анамнезу, фізикального обстеження, лабораторних досліджень, використовувати концепції доказової медицини та клінічних протоколів діагностики й лікування для розробки підходів до ведення пацієнтів на амбулаторному та стаціонарному рівні.

Попередньо для проведення практичного заняття з методики PBL викладач проводить підготовчу роботу з формуванням плану заняття, що складається з вибору клінічного випадку теми заняття, роздавального матеріалу, списку рекомендованої літератури.

Проведення заняття у кілька етапів:

1-й етап: знайомство з учнями, презентація клінічного випадку, обговорення проблеми у групі, визначення питань для самостійного вивчення та зворотний зв'язок з формативною оцінкою.

2-й етап: самостійне вивчення літератури з проблемним питанням.

3-й етап — продовження обговорення клінічної ситуації на основі нових знань, отриманих при самостійному вивченні літературних джерел з вирішенням проблеми, формуванням та обґрунтуванням укладання (клінічного діагнозу). Важливою частиною цього етапу є налагодження зворотного зв'язку з проведенням анкетування та самооцінки.

Підготовка до проведення заняття з методики PBL потребує великої організаційної та навчально-методичної підготовки викладача, тісної роботи з інтернами для формування практичних навичок, створення спеціального середовища для навчання. При порівнянні традиційного навчання та PBL роль викладача суттєво змінюється. Викладач відіграє роль «тьютора» (наставника), від якого потрібно не стільки знання предмета, що викладається, скільки майстерне володіння такими навичками: орієнтованого на учнів викладання, застосування питань замість пояснення теми, координації навчального процесу, управління часом та процесом навчання, а також надання результативного зворотного зв'язку.

Результати анкетування інтернів показали, що у 100 % випадків їм сподобалася методика проведення заняття, оскільки викладач працює в одній команді з учнями, обговорює цю клінічну ситуацію з позиції диференційної діагностики, кожен здобувач може викласти свою точку зору, дана форма сприяє розвитку клінічного мислення, розвиває командний дух, новий підхід до засвоєння матеріалу, який, що важливо, залишається в довгостроковій пам'яті.

Висновок. Робота в команді дала змогу розвивати комунікативну, самоосвітню компетенцію в інтернів, тому що сприяла спілкуванню здобувачів один з одним та з викладачем, створила середовище для спільного вирішення поставлених завдань, мотивації до пошуку необхідної інформації. Про це свідчить і думка інтернів про інтерактивний метод навчання, висловлена під час аналізу зворотного зв'язку. Здобувачами було зазначено, що такі форми занять ефективніші за традиційні. В анкетах вони вказували: «ми не просто відповідаємо викладачеві, а беремо активну участь у процесі обговорення; робота в команді мене стимулює; я не хочу відставати від інших; у команді важливо відстояти свою думку, довести свою правоту, не образивши інших». Поряд із цим було відзначено важливість злагодженої роботи команди у виконанні завдань, розподілу обов'язків; обширності та глибини знань з теми, що вивчається, тому даний метод викликає зацікавленість у подальшому застосуванні.

Таким чином, проблемно-орієнтоване навчання сприяє засвоєнню матеріалу через розуміння та усвідомлення реальних життєвих ситуацій, що, у свою чергу, забезпечує повноцінне освоєння матеріалу інтернами в мультидисциплінарному контексті (гінекологія, онкологія, дерматологія, урологія, хірургія) за допомогою пошуку та вивчення необхідної інформації та створює можливості формування навичок практичної діяльності лікаря та прийняття конкретних рішень в команді.

Література

1. Nicholus G., Muwonge C. M., Joseph N. The Role of Problem-Based Learning Approach in Teaching and Learning Physics: A Systematic Literature Review. *F1000Res*. 2023. Vol. 14 (12). P. 951.
2. Lim W. K. Problem Based Learning in Medical Education: Handling Objections and Sustainable Implementation. *Adv. Med. Educ. Pract.* 2023. Vol. 14. P. 1453–1460.

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНТЕРНІВ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ Носенко О. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	135
ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВЩИНИ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ОНМедУ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ Онищенко В. І. <i>Одеський національний медичний університет</i>	139
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ОНМедУ З ТУРБОТОЮ ПРО МЕНТАЛЬНИЙ СТАН ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ Опря Є. В., Белогрудова К. К. <i>Одеський національний медичний університет</i>	142
ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ Павленко К. В., Квашніна А. А. <i>Одеський національний медичний університет</i>	145
ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 5 КУРСУ ДО СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ІСПИТУ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ Павловська О. М., Берлінська Л. І. <i>Одеський національний медичний університет</i>	148
ПІДГОТОВКА ДО ІСПИТУ У ФОРМАТІ ОСКІ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ Петровський Ю. Ю., Лунько С. Г. <i>Одеський національний медичний університет</i>	151
ІНТЕГРАЦІЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ПРАКТИКА, ДОСВІД, МАЙБУТНЄ Прокопчук Ю. В., Єгоренко О. С. <i>Одеський національний медичний університет</i>	153